

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: SRI5910108

ชื่อโครงการ: การเมืองเรื่องนโยบายช่วยเหลือเกษตรกรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กรณีศึกษาเปรียบเทียบโครงการช่วยเหลือการเพาะปลูกของชาวนาในประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม

ชื่อนักวิจัยและสถาบัน: ผศ.ดร.ธนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: tlaiprakobsup@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ: 18 เดือน

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะ รูปแบบและการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการกำหนดนโยบายการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในประเทศไทย ฟิลิปปินส์และเวียดนาม เพื่อวิเคราะห์และอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการเพาะปลูกข้าวในประเทศไทย ฟิลิปปินส์และเวียดนาม เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการกำหนดนโยบายการช่วยเหลือเกษตรกรต่อวิถีการเพาะปลูกของเกษตรกรในประเทศไทย ฟิลิปปินส์และเวียดนาม และเพื่อเสนอแนะนโยบายที่เหมาะสมสำหรับการปรับปรุงนโยบายการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการเพาะปลูกที่มีประสิทธิภาพในประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีกระบวนการนโยบายสาธารณะที่ชื่อ Multiple Streams และ Punctuated Equilibrium มาวิเคราะห์การเมืองในการกำหนดนโยบายการช่วยเหลือชาวนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เอกสารทางกฎหมาย รายงานการวิเคราะห์นโยบาย รายงานเทคนิค และวารสารทางวิชาการด้านการส่งเสริมการเกษตร การวิเคราะห์ทางสถิติ และการสัมภาษณ์พูดคุยกับชาวนา ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลด้านการเกษตร และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเทศไทย เวียดนาม และฟิลิปปินส์ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2016 ถึงเดือน มิถุนายน 2018

ผลการศึกษาพบว่า นโยบายข้าวและการช่วยเหลือชาวนาของไทย เวียดนาม และฟิลิปปินส์ มีการเปลี่ยนแปลงจากการช่วยเหลือผู้บริโภคเป็นการช่วยเหลือชาวนาในระยะสั้น เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองเป็นสำคัญ การเปลี่ยนแปลงของนโยบายข้าวและการช่วยเหลือชาวนาของทั้งสามประเทศเกิดขึ้นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการพัฒนาเศรษฐกิจ ในมุมมองทางการเมือง การเปิดกว้างทางการเมืองที่เกิดขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งได้แก่ การก้าวขึ้นสู่อำนาจของนักการเมืองที่มาจากพรรคการเมือง (ไทยและฟิลิปปินส์) และการมีอำนาจของผู้นำสายปฏิรูปในรัฐบาล (เวียดนาม) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการกำหนดนโยบายข้าวที่อุดหนุนระยะสั้นแก่ชาวนา ในมุมมองทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนกรอบนโยบายจาก ISI เป็นการเปิดกว้างทางการค้าและการส่งออกนำไปสู่การลดระดับการแทรกแซงตลาดข้าวของรัฐบาลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า ความขัดแย้งทางการเมืองและนโยบายข้าวของแต่ละประเทศมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายข้าวของทั้งสามประเทศ ระดับความขัดแย้งทางการเมืองที่สูงขึ้นกระตุ้นให้รัฐบาลเพิ่มความช่วยเหลือให้กับภาคการผลิตข้าวและชาวนา ส่วนนโยบายข้าวของแต่ละประเทศมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายข้าว นโยบายที่ดูเสมือนว่าจะอุดหนุนชาวนากลับส่งผลกระทบทางลบต่อชาวนา เช่น นโยบายพรีเมียมข้าว (ไทย) หรือนโยบาย Masagana 99 (ฟิลิปปินส์)

ผลการสัมภาษณ์พูดคุยกับชาวนา พบว่า ชาวนาทั้งสามประเทศชอบนโยบายการช่วยเหลือในระยะสั้น เช่น การชดเชยค่าเพาะปลูก การลดค่าธรรมเนียม มากกว่าโครงการส่งเสริมการเพาะปลูกและการพัฒนาเทคนิคการเพาะปลูก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจากการดำเนินโครงการอุดหนุนระยะสั้นเป็นระยะเวลายาวนานจนชาวนาค้นชินกับการรอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาล ผู้วิจัยเสนอว่ารัฐบาลเปิดให้ชาวนาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายข้าว แยกการกำหนดนโยบายข้าวออกจากวัตถุประสงค์ทางการเมือง และควรลดระดับการแทรกแซงตลาดข้าวในทุกรูปแบบในระยะยาว

Abstract

Project Code: SRI5910108

Project Title: The Politics of Farmers' Assistance Programs in Southeast Asia: Comparative Case Studies of Rice Farmer Production Assistance in Thailand, the Philippines, and Vietnam

Investigator: Thanapan Laiprakobsup
Faculty of Political Science
Chulalongkorn University

E-mail Address: tlaiprakobsup@hotmail.com

Project Period: 18 Months

Abstract:

This research aims to analyze the patterns and changes of farmer assistance policy process in Thailand, Vietnam, and the Philippines; to analyze and explain factors affecting farmer assistance policy process in Thailand, Vietnam, and the Philippines; to analyze the effect of the governments' policies on farmers' production means in Thailand, Vietnam, and the Philippines; and to propose policies more suitable and efficient for farmer assistance policies.

The researcher applies policy process theories called Multiple Streams and Punctuated Equilibrium to explain farmer assistance policies in selected countries. The researcher analyzes legal documents, policy analysis reports, technical reports, and academic journals regarding agricultural extension. Statistical analysis is used. And the researcher interviews and talks to farmers, community leaders, agricultural officials, and local administration officials in Thailand, Vietnam, and the Philippines from December 2016 to June 2018.

The results show that rice and farmer assistance policies have changed from consumer-led policies to farmer-led policies in short term with political reasons. The changes in rice and farmer assistance policies occurred in the times of political and economic development changes. For political change perspective, the rise of rural elected politicians (Thailand and the Philippines) and the rise of reformist political leaders in the Communist government (Vietnam) contributed to changes in rice and farmer assistance policies to short-term assistance to farmers. For economic development perspective, changes from Import Substitution Industrialization (ISI) to exposure to international trade and exports contribute to reduction of state intervention in rice markets in Southeast Asia.

The results from statistical models show that political conflicts and rice policies in each country have an influence on rice policy formation in the selected countries. The higher the level of political conflicts, the more like the governments in the selected countries are to provide assistance for farmers. For rice policies in those countries, some policies which were supposed to

support farmers have a negative impact on rice farmers such as Rice Premium (Thailand) or Masagna 99 (the Philippines).

The results from interviews with rice farmers illustrate that farmers in three countries like short-term assistance programs they are provided such as compensation for production cost or fee reduction programs. Meanwhile, they did not like agricultural extension or technical support programs. This indicates the effect of short-term assistance programs on farmers' attitudes toward the government assistance programs in that the farmers have been cultivated short-term subsidy programs so that they allegedly and solely depend upon government' subsidy in the long run. The researcher propose that the government should encourage rice farmers to participate in rice and farmer assistance policy making process, separate rice and farmer assistance policy from political incentive, and abandon state intervention in rice markets in every form in the long run.